

Kijózanító pofon

2020 április 21. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Bogár László a koronavírusról

Minden jel arra utal, hogy nagyon súlyos és kiszámíthatatlanul hosszú ideig tartó, a nyugatias globális kapitalizmus egész létmódját megrázó válságra kell számítanunk. Egyelőre senki nem tudhatja, mi lesz, de nagy a valószínűsége annak, hogy a globális gazdaság második világháború utáni legsúlyosabb éveit állnak előttünk – mondta a Demokratának Bogár László közgazdász, akivel a koronavírus-járvány világgazdasági hatásairól és

következményeir?l beszélgettünk.

– Nem tudjuk még, milyen er?sség? és kiterjedés? lesz a járvány, de ha a gazdasági hatásaira vagyunk kíváncsiak, ki lehet-e abból indulni, hogy a hasonló világjárványoknak milyen következményeik voltak?

– Bár beszélgetésünk arra a kimondatlan feltételezésre épül, hogy néhány hónap alatt véget ér a világjárvány, és helyreáll a világ normális rendje, azért halkán mondjuk ki, egyáltalán nem biztos, hogy így lesz. Azért nem, mert valójában nincs precedens. Az a két nagy világjárvány, amelyhez hasonlíthatnánk, egy, a maitól alapvet?en különböz? világban ment végbe, ám az tény, hogy mindkett? az egész létszervez?dési mód átalakulását provokálta ki.

– Mi volt az a kett??

– Az egyik a XIV. századi fekete halál, a nagy pestisjárvány, a másik az éppen száz évvel ezel?tt lezajlott, spanyolnáthának nevezett influenzajárvány. A pestisjárvány azért nem lehet viszonyítási alap, mert az egy egészen más létszervez?dési rendszerben játszódtott le, és a rendelkezésre álló tudások, képességek, készségek is egészen mások voltak. Annyit azonban érdemes megfontolnunk, hogy gyökeresen átalakította a világot, és egy teljesen új világtársadalmi berendezkedés kialakulását indította el. A második példa szintén olyan, máig sem igazán feltárt változásokat indukált, amelyek folyamányai elég vészjóslónak bizonyultak. Akárhogy is nézzük, a mostani járvány következményei egyel?re megjósolhatatlanok. Az sem kizárt, hogy évekig tart majd, és több hullámban zajlik le. Sem az általa elindított változások dimenzióit nem látjuk, sem az irányát. Nem zárható ki, hogy minden elképzelhet?nél mélyebb átalakulások jönnek. Az persze eddig sem volt kétséges senki el?tt, hogy a globális kapitalizmus mai formája végzetes zsákutca az emberiség számára. Ugyanakkor az is világos, hogy egy kijózanító hatású, nagy dráma nélkül – ez mindig így volt az emberi történelem során – nem tanuljuk meg bel?le azt, amit tanulnunk kellene. Talán éppen e járvány az a nagy pofon, ami elég er?s lesz a kijózanodáshoz, de azért elég gyenge ahhoz, hogy ne pusztítsa el az emberiséget.

– A globális gazdasági növekedés az idén a 2008-as válság óta nem látott gyenge teljesítményt mutathat, vélik a Bank of America elemz?i. Lehetnek-e olyan súlyos hatásai a koronavírus által okozott gazdasági válságnak, mint a 2008-asnak?

– A 2008-asnál súlyosabb krízis mindenképpen bekövetkezett volna. A most kirobbant világjárvány inkább csak el?re hozta az egyébként is elkerülhetetlen válság beindulását. Az a valami, amit már régóta „Everything Bubble” – mindenséglufi – néven emlegetnek, egy minden eddiginél cinikusabb és gátlástalanabb planetáris dimenziójú piramisjáték fed?neve. A forgatókönyv ismert, már sokszor megismélt?dött: a közel négyszáz évvel ezel?tti holland tulipánmánia csúcspontján egy-egy ritka tulipánhagyma értéke harmincmillió mai forint körül lehetett. A tulipánhagymák túlárazása nagyjából ugyanarra a mechanizmusra épült, mint a mai brókergyerekek elektronizált globális pénzhatalmi játéka, amit persze akkor is – ma meg különösen – egész mások vezérelnek, de ?k akkor sem voltak láthatóak, és most sem azok. Nyilván azért, mert csak a konteógyártók képzeletében léteznek.

– Kicsit bonyolultan hangzik...

– A mechanizmus lényege, hogy az el?z? válság lecsengése után megindult a mélyponton lév? eszközárak emelkedése, és mivel a kamat szinte elt?nni látszik, így a könny? pénz arra csábította az óriásvállalatok menedzsereit, hogy hitelb?l elkezdjék visszavásárolni a saját vállalataik részvényeit. Ami azért kiváló üzlet, mert ?k ennek függvényében kapják a gigantikus bónuszait, és mivel az ? keresletükt?l egyre gyorsabban mentek fel a részvényárak, így ez az örökmozgó valóban végtelennek látszott. És ha nem is lett végtelen, de ez volt az elmúlt évszázad leghosszabb, szinte töretlen felívelése. A mérvadó globális részvényindexek több mint ötszörösükre emelkedtek az elmúlt évtized során. Ám mint mindig, most is eljött az igazság pillanata. Járvány nélkül is eljött volna, de a koronavírus tartós globális bizonytalansággal fenyeget? sötét árnyéka hirtelen elindította a lavinát. Egyel?re senki nem tudhatja, mi lesz, de nagy a valószínűsége annak, hogy a globális gazdaság második világháború utáni legsúlyosabb éveit állnak el?ttünk.

– Ami a politikai következményeket illeti, a válság átalakíthatja a globális gazdasági rendszert?

– Itt nem egyszer?en politikai következményekr?l van szó, hanem az egész elmúlt fél évezred létszervez?dési módjának esetleges összeomlásáról. A globális hatalomgazdaság mai rendszere olyan brutálisan emészti fel az emberi létezés küls? és bels? természetét, hogy el?bb-utóbb úgyis bekövetkezik valamilyen, a mostanihoz hasonlítható kataklizma. A f? kérdés az, a kataklizmának lesz-e elég ereje ahhoz, hogy véget vessen az eddig fennálló létszervez?dési mód globális láncf?részként m?köd? rendszerének, illetve azért hagy-e még annyi teret és időt, hogy az összeomlás után kiépülhessen ennek alternatívájaként egy új világrend. Hogy ebben a rendben a ma meghatározó hatalmaknak milyen szerepük lesz, ma még aligha tudja bárki megjósolni. Az amerikai birodalom a jelenlegi formájában nem üzemeltethet? tovább, ám egészen biztosan megváltozik Kína világhatalmi szerepe is. De most legel?ször is túl kellene élni ezt az emberi történelem legnagyobb kihívásának ígérkez? válságot, ami

els?sorban lelki, erkölcsi és szellemi okokra vezethet? vissza.

– Több elemz? ugyanakkor arról ír, a világgazdaság a gyors visszaesés után ugyanilyen gyorsan helyre is áll, hiszen keresleti nyomás lesz a piacon, az elhalasztott termelést, beruházásokat, fogyasztást hirtelen pótolják, ami kompenzálhatja a leállás következményeit. Err?l mi a véleménye?

– Ennek az esélye sem zárható ki, de minden jel arra utal, hogy nagyon súlyos és kiszámíthatatlanul hosszú ideig tartó társadalmi, gazdasági, politikai, s?t általános, a nyugatias globális kapitalizmus egész létmódját megrázó válságra kell inkább számítanunk. Mindenki számára évtizedek óta nyilvánvaló rendszerelméleti axióma, hogy ez a világszervez?dési mód a komplexitás olyan szintjét hozta létre a gátlástalan hatalmi érdekekre építve, amely természeténél fogva rendkívül instabil, sebezhet?. Az ilyen szuperkomplex rendszerekben minden, akár kívülr?, akár a rendszeren belül?l elinduló változás láncreakciószer? gyorsasággal megy végbe. Ez igaz például az okostelefon elterjedésére, de sajnos igaz a vírusra és a vírus végzetes társadalmi következményeire is. Ezt az elméleti fizika öngerjeszt? örvénylésként írja le, amelynek legismertebb megnyilvánulásait az atombomba, a fekete lyuk vagy éppen a rákos burjánzás jelenti. E vírus minden végzetes következményével annak a pusztító világer?nek a m?ve, amely jogvéd? civil ügynökeinek keresztül a szabadság nevében most is arra uszít, hogy védjük meg alkotmányos jogainkat, és szálljunk szembe a kormányok ellen?rz?, korlátozó törekvéseivel. Ha ez valóban így lenne, akkor már csak azért sem lehet szó V alakú visszatérésr?l, mert nem lesz emberiség, amely visszatérhetne akárhová. De remélhet?leg nem így fog történni, és a társadalmak egészséges immunreakciói legel?sz?r is ezt az uszító ügynökhálózatot számolják fel.

– A nemzetközi szervezetek el?rejelzései alapján a Pénzügyminisztérium számításokat készített arról, miképpen érinthetik Magyarországot a globális koronavírus-járvány hatásai. A számok jelenleg azt mutatják, hogy a legkedvez?bb feltételeknél a magyar gazdaság 3,7 százalékkal növekedhet 2020-ban, a legrosszabb helyzetet vázoló forgatókönyv szerint viszont akár 0,3 százalékos visszaesés is elképzelhet?. Ez utóbbi mit jelentene a háztartások szintjén?

– Ezek a jó szándékú el?rejelzések, akár a nemzetközi szervezetekr?l, akár a Pénzügyminisztériumról van szó, arra a feltételezésre épülnek, hogy a járvány néhány hónapon belül véget ér. Persze ez is lehet, de ennek valószínűségét nem ismerjük, és ezzel az er?vel az is bekövetkezhet, hogy a járvány három-öt évig is elhúzódik, és akár százmillió ember halálával jár majd. Ezért én egyel?re nem sok értelmét látom az ilyen el?rejelzéseknek, hiszen egy teljesen ismeretlen er?vel állunk szemben, amelyr?l éppen a neves magyar hálózatkutató nyilatkozta azt, hogy az év végére az emberiség felét megfert?zheti. Ennek következményei nem egyszer?en gazdasági visszaesésben, hanem akár az egész világgazdaság teljes összeomlásában nyilvánulhatnak meg, amelyre vonatkozóan az ilyen el?rejelzések értelmezhetetlenné válnak. Munkanélküliségr?l csak olyan értelemben beszélhetnénk, ha feltételeznénk, hogy a válság után is ugyanazok a t?kestruktúrák ugyanolyan logika mentén irányítják a világot, ám ennek nem feltétlenül muszáj így lennie. S?t éppen annak érdekében kellene mindent megtenni, hogy e végzetes globális hatalomgazdasági komplexum korlátlan és gátlástalan diktatúrája véget érjen. A nagyobb baj inkább az, hogy mindmáig nincs koherens stratégia e szervez?dési mód felváltására.

– Mennyire védett a magyar gazdaság? A koronavírus el?tt többször elhangzott, hogy Magyarország válság esetén stabilabb lábakon állna, mint 2008-ban.

– Ha a vilá járvány rövid időn belül véget ér, és a halálos áldozatok száma egy határon belül marad, akkor a magyar gazdaság valóban létez? védettsége lehet?vé teszi, hogy a pusztító következmények ne ériék el azt a szintet, amit 2008 után szenvedett el az ország. A világgazdasági következmények ebben az esetben is pusztítóak lesznek, és védettségünk mindössze annyit jelent, hogy sikeresebben küzdhetünk meg ezekkel. Mivel a magyar gazdaság globális termelési láncoktól való függ?sége változatlanul elég nagy, így sok múlik azon, hogy a magyar gazdaság meghatározó részét jelent? globális vállalatokat hogyan érintik a járvány és a válság együttes következményei. Illetve, hogy a globalizáció pusztító rendszerének összeomlása nyomán lesz-e kivihet? stratégiánk a lokalizációra, hogy a helyi vállalkozási struktúrák hálózatára épüljön a gazdaságunk.

– Arra számítunk, hogy a magyar gazdaság megáll és újra kell indítani, mondta Orbán Viktor miniszterelnök. Milyen gazdaságvédelmi intézkedések szükségesek hazánkban?

– Mivel a járvány elleni egyetlen igazán hatásos védekezés minden mozgás és érintkezés leállítása, így értelemszer?en f?ként azok a részei sérülnek a globális és a magyar gazdaságnak is, amelyek a mozgásra épülnek. Az idegenforgalom, a közlekedés, a kereskedelem szenved el a legsúlyosabb károkat, így itt van szükség leginkább arra, hogy a mozgásképtelenségre ítélt vállalkozások legalább átmenetileg olyan segítséget kapjanak, ami a teljes összeomlást elkerülhet?vé teszi. Most rövid távon erre kellene összpontosítani az er?forrásokat, a járvány és a válság után pedig az újjáépítésük lehet a legfontosabb feladat. Mindez nagy rugalmasságot és gyakorlatiasságot igényel, és biztató jel, hogy az Európai Unió által kilátásba helyezett támogatások is e felismerésre épülnek. Most egy jó darabig nyugodtan el lehet felejteni a túlzottdeficit-eljárásokat meg az egyéb

egyensúlyi kritériumokat. A járványválság után az élet újraindítása a feladat, és neveltséges aránytévesztés volna a globális pénzhatalmi rendszer formális diktátumaihoz kötni a saját létezésünk alapfeltételeit.

Lass Gábor - www.demokrata.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló
